

اجازه، ندام!

زهرا دنکوب

آموزگار دبستان قدس، علی‌آباد کتول

چند سال است که در پایه‌ی چهارم تدریس می‌کنم. طی این سال‌ها، متوجه ضعف بچه‌ها در درس انشا شده و سعی کرده‌ام، در ساعت «بنویسیم» بیشتر متوجه بچه‌ها و جمله‌سازی‌هایشان باشم و در این زمینه بیشتر با آن‌ها کار کنم. تمرینی در درس بنویسیم داشتیم با این عنوان که با حروف «ن د ا م» چند کلمه بسازید. بچه‌ها یکی یکی کلمه‌هایشان را گفتند. متوجه مینو شدم که مثل همیشه حواسش به ما نبود، او دختر خوبی بود، ولی گاهی اوقات موقع درس در رویاهای خودش سیر می‌کرد. صدایش زدم و گفتم: «مینو جان! یک کلمه هم شما بگو.» او که اصلاً حواسش نبود، با دست‌پاچگی بلند شد و به لهجه‌ی کتولی گفت: «اجازه، ندام!»

ندام، در لهجه‌ی کتولی به معنای نمی‌دانم است. من تشویقش کردم و گفتم: «آفرین دخترم، کلمه‌ای که گفتی همه‌ی حروف ما را داشت، ولی سعی کن دفعه‌ی بعد برای ساختن جملات، از کلمات بیشتر و بهتری استفاده کنی.»

خوش‌خطی، ارائه‌ی کارهای فوق‌برنامه‌ی تحقیقاتی و مطالعاتی و انجام خوب تکالیف و رعایت انضباط، دانش‌آموزان کارت تشویقی می‌گیرند. سپس به ازای چند کارت تشویقی، یک قطعه پازل به دانش‌آموز داده می‌شود. شایان ذکر است، در ابتدای اجرای طرح، قالب خام پازل به دانش‌آموزان داده و اصول اهدای هر قطعه نیز برای آنان شرح داده می‌شود.

محاسن

□ ضمن بهره‌گیری از تشویق، از دادن هدایای مقطعی پرهیز شده است.

□ دانش‌آموزان طی دوره‌ی یاد شده، به‌طور پیوسته می‌کوشند پازل خود را کامل کنند. به این صورت، تلاش مداوم و حس رقابت در آنان به‌وجود می‌آید.

□ این روش تشویقی، ذاتاً به دور از حس حسادت است، زیرا هدایا محدود نیستند و تمام دانش‌آموزان می‌توانند متناسب با تلاش خود را کامل کنند.

□ هزینه‌ی کم و بازدهی بالای این روش، ارزشمندی آن را دو چندان می‌سازد.

نکته: اگر چنانچه احساس کنیم دانش‌آموزان به انجام فعالیتی مشابه آنچه در این طرح از آن به عنوان جور کردن پازل یاد شده‌است، علاقه ندارند، باید برای ایجاد انگیزه‌ی بیشتر نوع تشویق را عوض کنیم.

نتایج

این طرح طی چند سال تحصیلی در پایه‌ی دوم دبستان «مدرسه‌ی تربیت» (منطقه‌ی ده آموزش و پرورش) اجرا شده است و نتایج چشم‌گیری در بهبود فراگیری، تلاش مضاعف دانش‌آموزان و نحوه‌ی کارکرد آنان داشته است. اما از آن‌جا که استخراج اثرات کمی این روش بر سطح نمرات دانش‌آموزان و میزان تلاش آنان در فراگیری، مستلزم در اختیار داشتن جامعه‌ی آماری وسیع‌تر، با قابلیت تکرارپذیری و حذف اثرات جانبی است، در مورد اجرای این طرح تنها می‌توان به اثرات کیفی بسیار مثبت آن در محیط کلاس اشاره کرد.

از سوی دیگر، برای دریافت بازخورد اجرای این روش از نظر اولیای دانش‌آموزان، پرسش‌نامه‌ای با پنج پرسش، تهیه و توسط آنان تکمیل شد.

این پرسش‌ها به ترتیب به عنوان‌های زیر اشاره می‌کنند:

۱. میزان افزایش حس رقابت در دانش‌آموزان.
۲. میزان اثربخشی بر بهبود انجام تکالیف آنان.
۳. تأثیر بر حسن رفتار دانش‌آموزان.
۴. اثربخشی در بهبود نظم فردی.
۵. اثربخشی در ایجاد فضای شاداب آموزشی.

نظرسنجی اولیا از طرح تشویقی پویا

